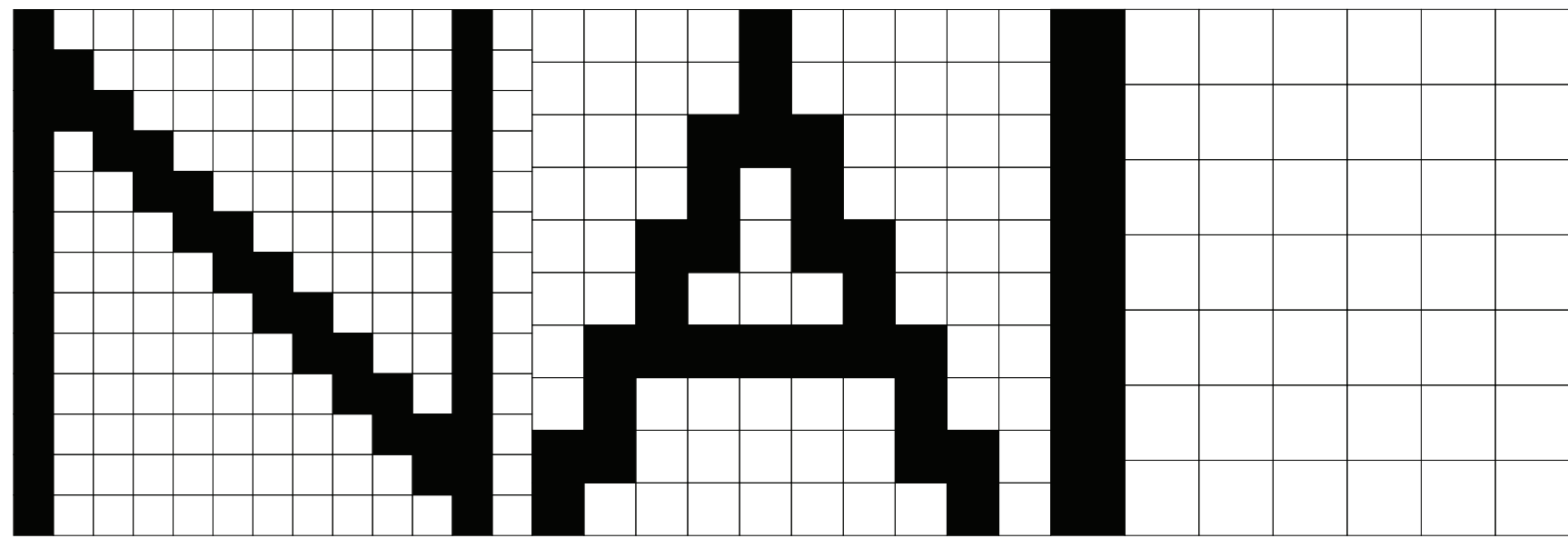

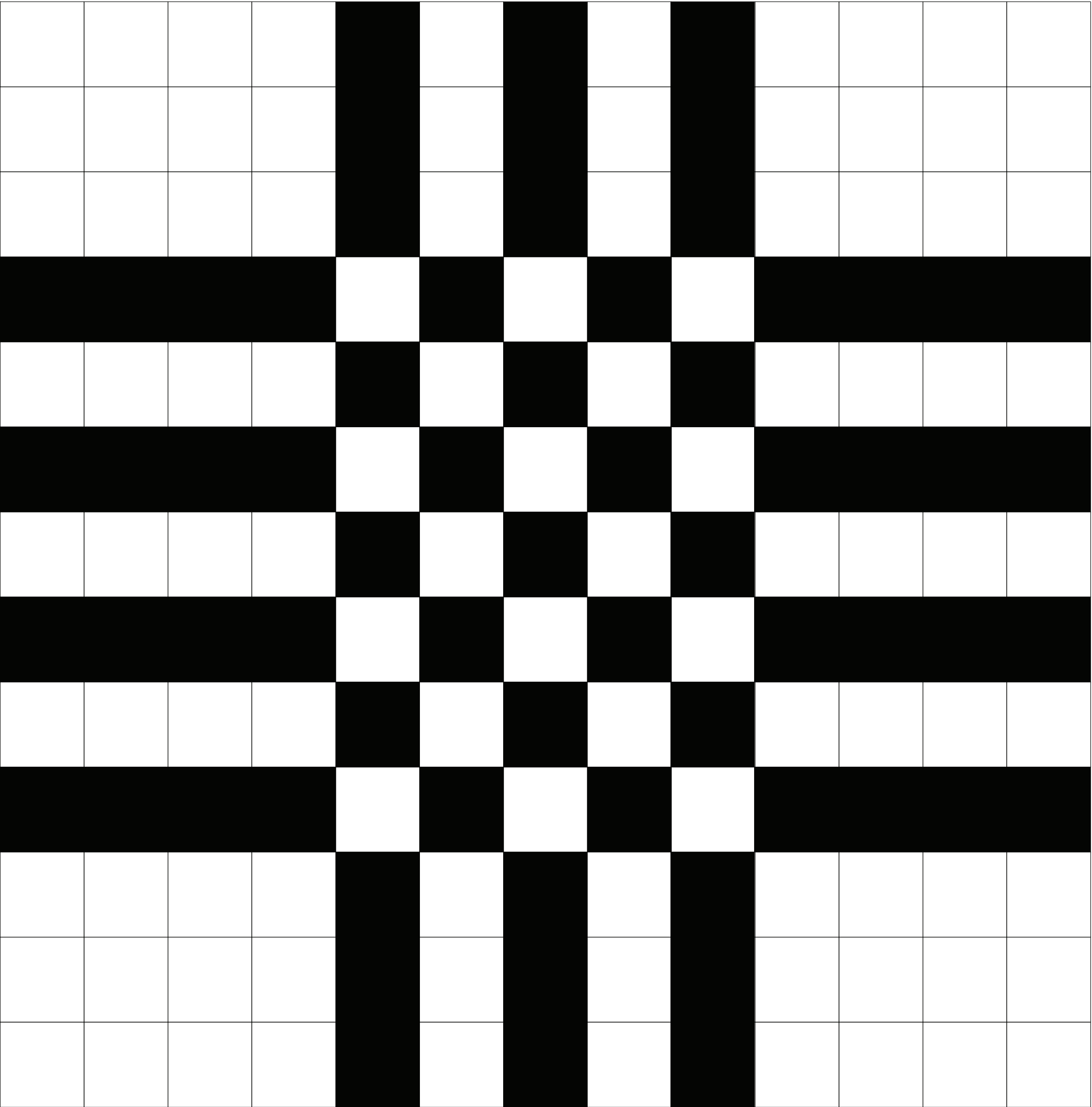
Nacionalinis
architektūros
institutas

Nacionalio Architektūros Intituto (NAI) Strategija

Parengta remiantis NAI vadovo Kęstučio Kuizino
perspektyvine įstaigos veiklos programa

I. Bendrosios nuostatos

Lietuvoje iki šiol nėra vieno specializuoto centro ar muziejaus, skirto tarptautiniam ir nacionaliniam paveldui bei šiuolaikinėms architektūros tendencijoms pristatyti. Nors Lietuvos architektų sąjunga, Architektų rūmai ir Architektūros fondas vykdo svarbias veiklas – rengia parodas, paskaitas, apdovanojimus ir dalyvauja tarptautinėse iniciatyvose – jos neatlieka muziejinės funkcijos: nekaupia kolekcijų, neturi sisteminio archyvo ar bibliotekos, neapjungia visų architektūros tyrimų ir sklaidos veiklų „po vienu stogu“.

Šį poreikį ypač išryškino Kauno architektų bendruomenės ir pavienių aktyvistų pastangos puoselėti modernistinį paveldą – organizuojamos kūrybinės dirbtuvės bei iniciatyvos, tokios kaip judėjimas „Paštininkai“, siekiantis išsaugoti centrinį paštą ir kitus tarpukario architektūros paminklus bei pritaikyti juos naujai paskirčiai. Šios pastangos tapo stipriu inspiraciniu motyvu ir simboliniu dėmeniu formuojant renginių programos medį 2022 metais Kaunui tapus Europos kultūros sostine, kur viena pagrindinių jos atšakų buvo pavadinta „Modernizmas ateičiai“.

Svarbiu lūžiu tapo ir 2023 metais įvykęs Kauno modernistinio architektūros paveldo ansamblio įtraukimas į UNESCO saugotinių paminklų sąrašą. Tai ne tik dar vienas stiprus impulsas, bet ir aiškus signalas, kad sumanymas steigti NAI viename iš ikoninių Kauno tarpukario modernizmo pastatų yra galutinai subrendęs įgyvendinimui.

NAI atsiradimą taip pat lėmė politinė, ekonominė ir kultūrinė šalies branda. Architektūra yra neatsiejama kultūros dalis, prisidedanti prie šalies tarptautinio įvaizdžio ir visuomenės savimonės formavimo. Šiandien Lietuva turi tiek politinių, tiek ekonominių ir techninių galimybių įsteigti dedikuotą architektūros tyrimų, parodų, rezidencijų, archyvo ir edukacijos centrą, kuris užtikrintų sistemingą architektūros paveldo ir dabarties procesų analizę bei sklaidą.

Remiantis šiomis nuostatomis, 2024 m. Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija įsteigė Nacionalinį architektūros institutą (NAI). Po rekonstrukcijos nuo 2027 m. pavasario NAI būstinė įsikurs buvusiose Kauno centrinio pašto patalpose. Skirtingai nei daugelis panašių meno ir architektūros centrų, kurie yra specialiai suprojektuoti šiai paskirčiai (pvz., buvęs NAI Roterdame, dabar Nyderlandų institutas) ar įkurti konvertuotose industrinėse erdvėse (pvz., Talino architektūros muziejus), NAI Kaune veiks pastate, kuris simbolizuoja tarpukario Lietuvos valstybingumo atgimimą, gyvybingumą ir atvirumą pasauliui.

Atvirumas, energija ir
gyvybingumas

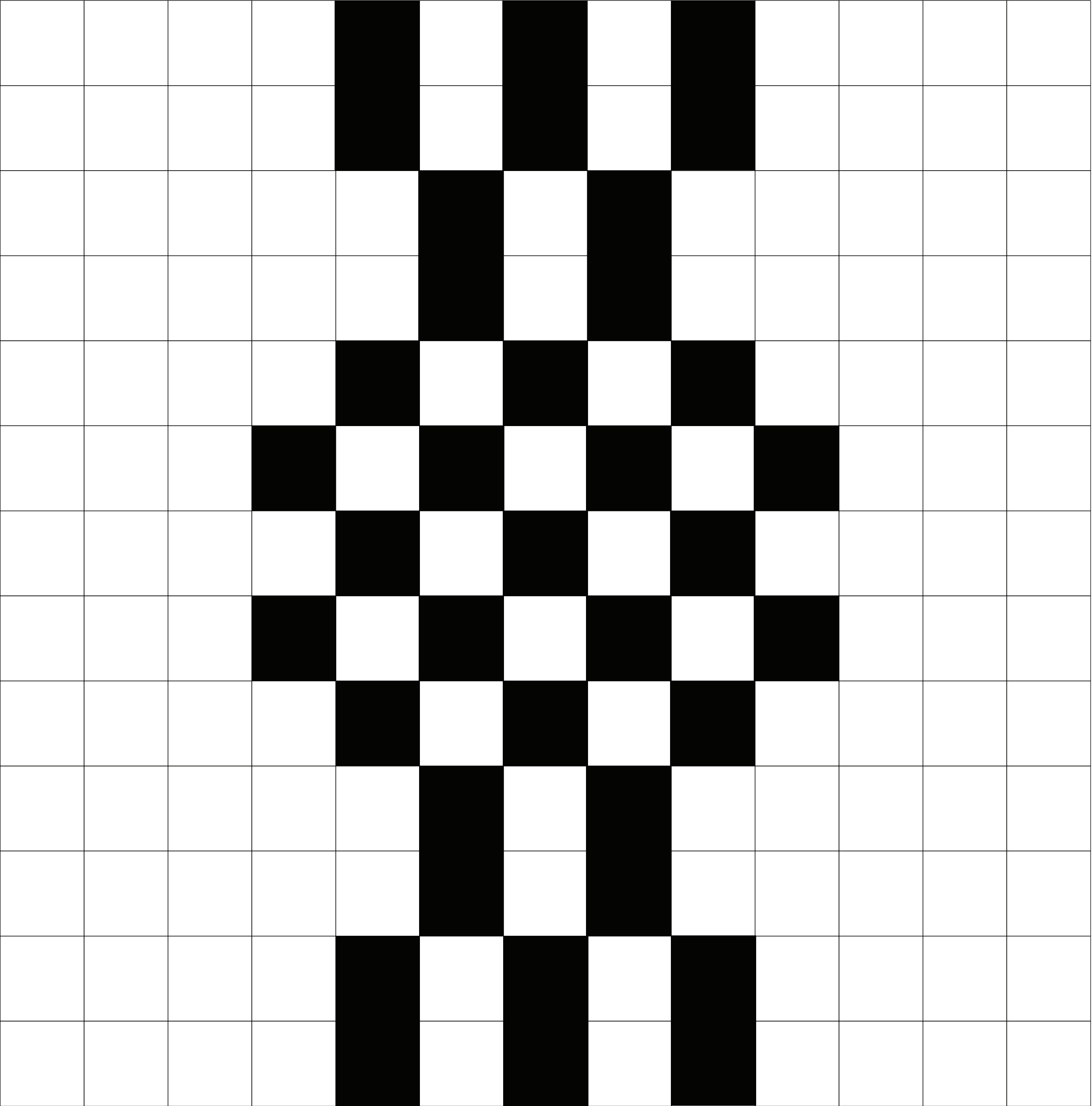
– kertinės sąvokos,
kurios tampa simboliniais
dėmenimis planuojant į
įgyvendinant naujos
institucijos veiklą.

NAI Strategija	II. NAI misija, vizija ir tikslai												
----------------	-----------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

II. NAI misija, vizija ir tikslai

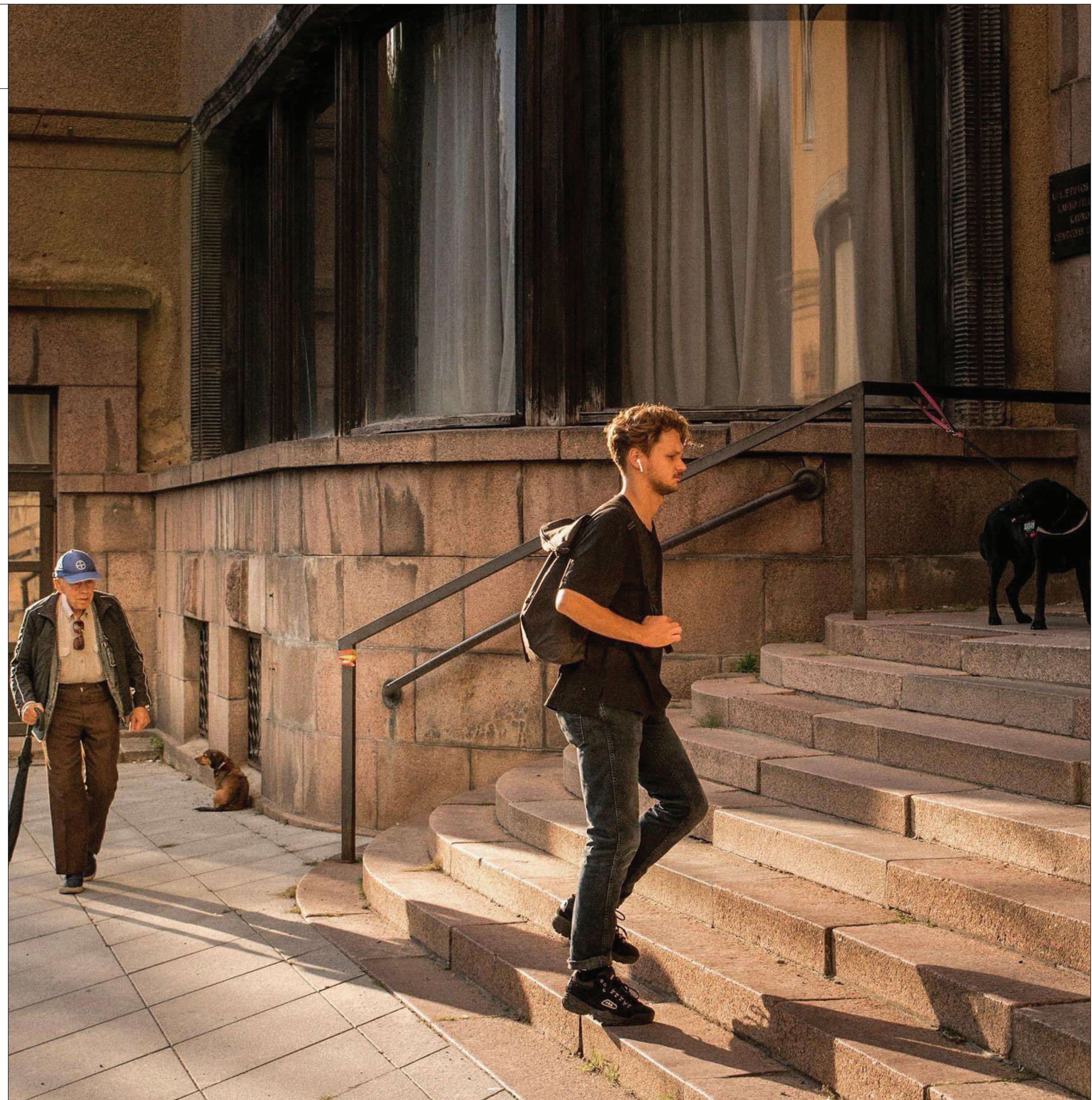
Nacionalinis architektūros institutas (NAI) yra naujai kuriamas architektūros žinių, parodų, susitikimų ir kitų įvykių centras bei muziejus Lietuvoje. Naujos įstaigos kuriama programama virs globalaus architektūros lauko tyrimų laboratorija, naujausių idėjų pristatymo visuomenei platforma bei tolimesnių procesų Lietuvos architektūroje katalizatorius.

NAI misija – auginti architektūros meno įtraukumą, kuriant inovacijų ir žinių laboratoriją, atvirą bendrakūrybai, mokymuisi ir mainams.

NAI vizija – stiprų (konkurencingą) tarptautinį ir išskirtinį vietinį identitetą turinti gyva parodų centro ir tuo pačiu muziejaus funkcijas atliekanti institucija, atvira laiko iššūkiams, savirefleksijai ir įvairių visuomenės grupių įsitraukimui, kūrybiškai ir energingai veikianti architektūros meno ir bendrajame kultūros žinių lauke.

NAI tikslas – skatinti vaizduotę, drąsų eksperimentavimą bei naujus sprendimus. Institucija siekia formuoti išskirtinį identitetą, kurti prasmingus pokyčius ir užmegzti ypatingą ryšį su auditorijomis bei tarptautine aplinka.

Per pirmuosius penkerius (2024 - 2029 m.) NAI veiklos metus yra siekiama sukurti naują, tvariai veikiantį ir į ilgalaikius tikslus orientuotą institucinį darinį, suburti stiprią specialistų komandą, sukurti institucijos veiklą laiduojančią struktūrą („stuburą“) ir užmegzti tvarias ir tikslines partnerystes Lietuvoje ir užsienyje. Šiame dokumente išskiriamos pagrindinės trys strateginės kryptys – Architektūros meno ir inovacijų tiltai, Paveldas kaip kultūrinių nuorodų sistema ir šiuolaikinės kūrybos šaltinis, Kūrybinio judėjimo ir žinių sklaidos platforma –, kuriomis NAI seks iki 2029-ųjų ir vėliau, kad įgyvendintų esminius įstaigos uždavinius:

Stiprinti architektūros meną ir jo raišką, atveriant erdves parodoms, renginiams bei inovatyvioms idėjoms, kurios formuoja ateities architektūros veidą.

Jungti Lietuvą su pasauliu per architektūrą – pristatyti Lietuvos architektūros meną užsienyje ir atverti vietos auditorijai tarptautines architektūros tendencijas.

Puoselėti paveldą – rinkti, tyrinėti ir aktualizuoti architektūros istoriją, ypač Kauno tarpukario modernizmą, per muziejines kolekcijas ir tyrimus, integruoti paveldą į šiuolaikinę aplinką.

Švęsti architektūros meną, organizuojant pristatymus, apdovanojimus bei kitus renginius, tiek vietiniu, tiek tarptautiniu mastu.

Skatinti architektūros politikos ir paveldosaugos idėjų plėtrą, propaguoti tvarios ir kokybiškos aplinkos kūrimą.

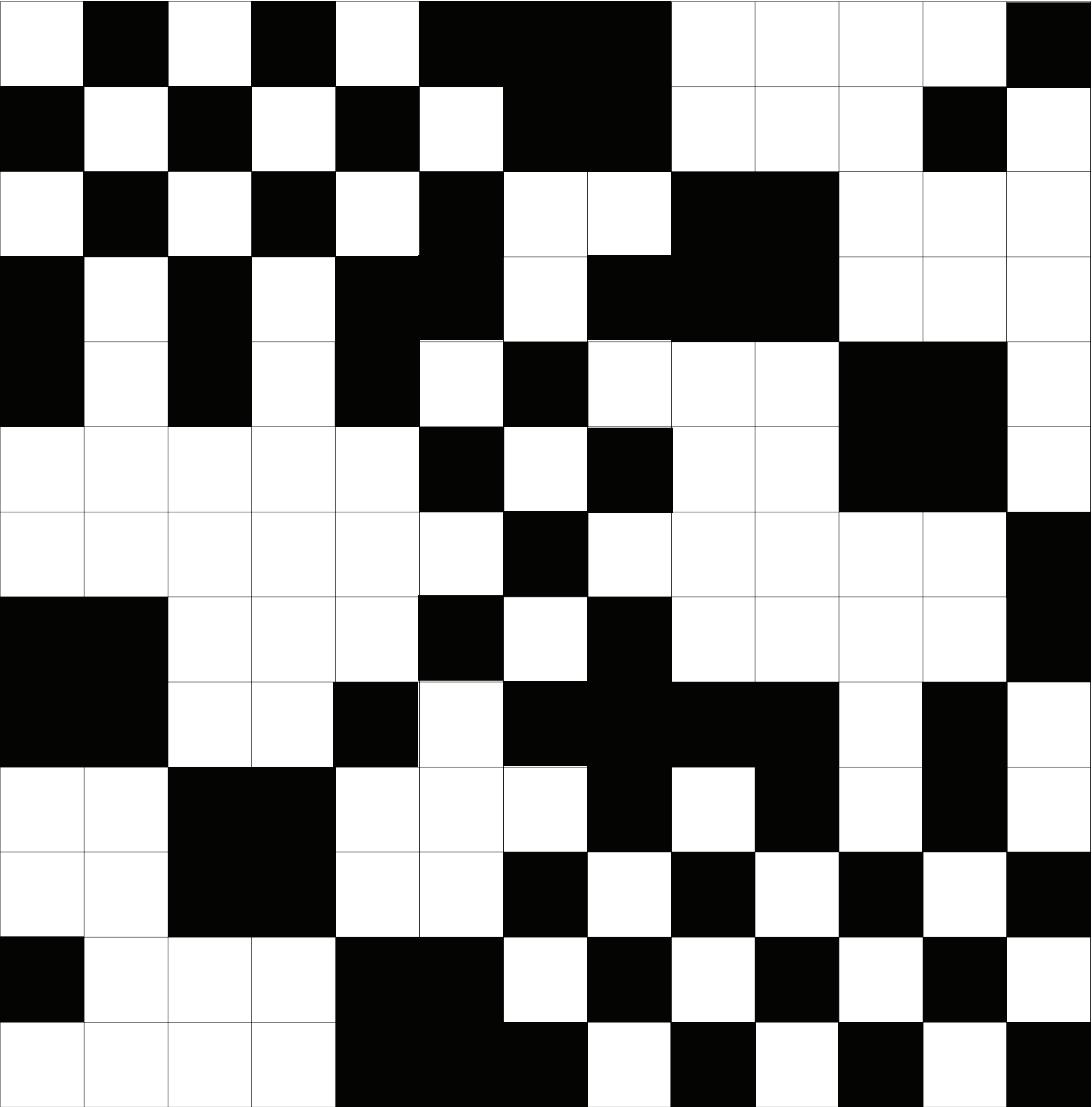
Būti Europos architektūros diskurso dalimi – dalyvauti Naujojo europinio Bauhauzo ir kitose reikšmingose tarptautinėse iniciatyvose.

Skleisti žinias – inicijuoti ir leisti architektūros leidinius, organizuoti edukacines veiklas bei užtikrinti skirtingų visuomenės grupių prieigą prie svarbių architektūros išteklių.

Palaikyti kūrybišką judėjimą – rengti architektūros rezidencijas, skatinti architektų ir kūrybinių sričių specialistų mainus, sudarant sąlygas bendradarbiavimui ir eksperimentams.

III.
Strateginės
kryptys

1.

Architektūros meno ir inovacijų tiltai

- skatinti architektūros meno raidą, sudarant galimybes šiuolaikinėms parodoms, renginiams ir inovatyvioms idėjoms, kurios stiprina Lietuvos ryšius su pasauliu, pristato šalies architektūrą tarptautinėje arenoje ir įkvepia tiek dabarties, tiek ateities kūrėjus.

Šia strategine kryptimi siekiama skatinti architektūros meno raidą, atveriant galimybes parodoms ir renginiams, kurie įtraukia šiuolaikinę architektūrą į globalų kontekstą. Pagrindinis tikslas – sustiprinti Lietuvos ryšius su pasauliu, pristatyti šalies architektūrą tarptautinėje arenoje ir įkvėpti kūrėjus tiek dabarties, tiek ateities kartoms. Per tarptautinius renginius, tokius kaip parodos, konferencijos, kūrybinės dirbtuvės, kurie ne tik pristato inovatyvius architektūros projektus, bet ir skatina skirtingų kultūrų mainus bei bendradarbiavimą, architektai ir kūrėjai dalinsis savo idėjomis, diskutuos apie globalias architektūros tendencijas, o taip pat – kurs bendrus projektus.

2.

Paveldas kaip kultūrinių nuorodų sistema ir šiuolaikinės kūrybos šaltinis

- puoselėti architektūros paveldą, ypač Kauno modernizmą, integruojant šį unikalų kultūrinį sluoksnį į šiuolaikinę aplinką ir kuriant Lietuvos, kaip tvarios bei socialiai atsakingos šalies įvaizdį.

Ši kryptis orientuota į architektūros paveldą, ypatingą dėmesį skiriant Kauno modernizmo architektūrai. Tikslas – ne tik išsaugoti šį unikalų kultūrinį sluoksnį, bet ir suteikti jam naują gyvenimą, kuriant Lietuvos įvaizdį kaip tvarios ir socialiai atsakingos šalies. Paveldas čia nėra tik istorinis objektas, bet ir kūrybos šaltinis, iš kurio galima semtis įkvėpimo ir kurti modernius ir istorinę vertę akcentuojančius projektus.

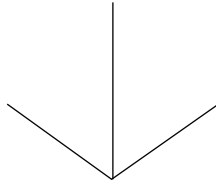
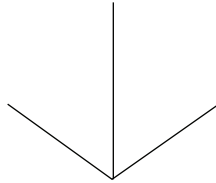
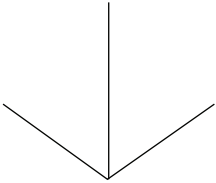
3.

Kūrybinio judėjimo ir žinių sklaidos platforma

- plėtoti kūrybišką bendradarbiavimą ir eksperimentus, kuriant precedentus žinių dalijimuisi, edukacijai ir įkvėpimui, taip stiprinant architektūros bendruomenę ir užtikrinant prieigą prie vertingų kūrybinių išteklių visiems.

Ši kryptis yra skirta kūrybiniam bendradarbiavimui, idėjų mainams ir kūrybinių iniciatyvų skatinimui, užtikrinant, kad architektūros bendruomenė turėtų galimybę dalintis žiniomis, mokytis ir įkvėpti kitus. Toks bendradarbiavimas, skatinamas tiek lokaliai, tiek tarptautiniame kontekste, suteiks kūrėjams galimybę tobulėti, kartu praturtinant ir stiprinant architektūros bendruomenę. Rezultatai bus prieinami visoms visuomenės grupėms, organizuojant edukacines programas, kūrybines dirbtuves ir seminarus.

Architektūros meno ir inovacijų tiltai	Paveldas kaip kultūrinių nuorodų sistema ir šiuolaikinės kūrybos šaltinis	Kūrybinio judėjimo ir žinių sklaidos platforma
		
Stiprinti architektūros meną ir jo raišką, organizuojant parodas, renginius ir skatinant inovatyvias idėjas. Jungti Lietuvą su pasauliu per architektūrą – pristatyti Lietuvos architektūros meną tarptautinėje scenoje ir supažindinti vietos auditoriją su globaliomis tendencijomis. Švęsti architektūros meną, rengiant pristatymus ir tarptautinius renginius, kurie įtraukia skirtingas auditorijas.	Puoselėti paveldą – rinkti, tyrinėti ir aktualizuoti architektūros istoriją, ypač Kauno tarpukario modernizmą, pasitelkiant muziejines kolekcijas ir tyrimus. Integruoti paveldą į šiuolaikinę aplinką, derinant istorines vertybes su šiuolaikinėmis architektūros praktikomis. Skatinti architektūros politikos ir paveldosaugos idėjų plėtrą, formuojant tvarios ir kokybiškos aplinkos kūrimo strategijas. Būti Europos architektūros diskurso dalimi, dalyvaujant Naujojo europinio Bauhauzo ir kitose tarptautinėse iniciatyvose.	Skleisti žinias – inicijuoti ir leisti architektūros leidinius, organizuoti edukacines veiklas ir užtikrinti skirtingų visuomenės grupių prieigą prie architektūros išteklių. Palaikyti kūrybišką judėjimą – rengti architektūros rezidencijas, skatinti architektų ir kūrybinių sričių specialistų mainus, sudarant sąlygas bendradarbiavimui ir eksperimentams. Stiprinti architektūros bendruomenę, sudarant palankias sąlygas profesionalų augimui, idėjų mainams ir kūrybinėms iniciatyvoms.

